

**JAVNO OBJELODANJIVANJE PODATAKA ZAPAD BANKE
AD PODGORICA ZA 2015. GODINU**

SADRŽAJ:

UVOD	3
1. Finansijski iskazi	3
2. Strategija i politike upravljanja rizicima	4
3. Konsolidacija.....	6
4. Sopstvena sredstva Banke.....	7
5. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala.....	9
6. Kreditni rizik	14
7. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti.....	19
8. Rizik druge ugovorne strane	29
9. Operativni rizik.....	29
10. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica	29
11. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige.....	29
12. Sekjuritizacija.....	31
13. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika.....	31

UVOD

U skladu sa članom 104 Zakona o bankama („Sl. list Crne Gore“, br. 17/08, 44/10, 40/11) i Odlukom Centralne Banke Crne Gore o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka ("Sl.list Crne Gore", br. 2/12), Zapad banka AD Podgorica (u daljem tekstu: Banka) javno objelodanjuje podatke o svom finansijskom stanju i poslovanju sa stanjem na dan 31.12.2015. godine.

Izveštaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke shodno odredbama Odluke o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka, koje se odnose na:

- finansijske iskaze;
- strategiju i politike upravljanja rizicima;
- konsolidaciju;
- sopstvena sredstva Banke;
- potrebni kapital i procjenu adekvatnosti internog kapitala;
- kreditni rizik;
- standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti;
- rizik druge ugovorne strane;
- operativni rizik;
- trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica;
- izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige;
- sekjuritizaciju i
- tehnike ublažavanja kreditnog rizika.

Ovaj dokument ne sadrži zaštićene i povjerljive informacije čije bi javno objelodanjivanje ugrozilo konkurentsku poziciju Banke, kao ni povjerljive informacije koje se odnose na lica koja stupaju u ugovorne odnose sa Bankom čija je povjerljivost obavezujuća za Banku.

Izveštaj se javno objelodanjuje na internet stranici Banke: www.zapadbanka.me.

1. Finansijski iskazi

Banka objavljuje skraćenu verziju Finansijskog izvještaja sa mišljenjem spoljnog revizora u skladu sa članom 100, stav 3 Zakona o bankama, dok se puna verzija izvještaja može pogledati na zvaničnoj internet stranici Banke: www.zapadbanka.me.

2. Strategija i politike upravljanja rizicima

2.1. Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Strategija upravljanja rizicima predstavlja osnovni interni dokument kojim se definiše uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja rizicima u Banci. Svrha strategije je definisanje okvira kojim se određuje sklonost preuzimanja rizika za pojedine vrste rizika kako bi se pravovremeno uočila promjena u profilu rizičnosti Banke.

Banka je kroz strategiju upravljanja rizicima i politike upravljanja rizicima uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, koji omogućava upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju.

Strategija upravljanja rizicima jasno određuje nivo svih vrsta rizika koju Banka smatra prihvatljivim, u cilju smanjenja potencijalnih negativnih efekata na kapital i finansijsku poziciju Banke. Definisane sklonosti ka rizicima predstavlja preduslov u uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja rizicima.

Na osnovu Strategije, Banka je usvojila sveobuhvatan set politika i procedura kojima se definiše identifikacija, mjerenje, monitoring, kontrola i ublažavanje rizika kojima je Banka izložena u poslovanju.

2.2. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

Krajnja odgovornost za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, pripada Odboru direktora Banke i izvršnim direktorima Banke. Odbor direktora je odgovoran za uspostavljanje sistema upravljanja svim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju. Odbor direktora definiše korporativne ciljeve i strategiju upravljanja rizicima, definiše rizični profil Banke, uspostavlja sistem interne kontrole, usvaja politike, procedure i ostale dokumente iz domena upravljanja rizicima i obezbjeđuje da se najmanje jednom godišnje vrši preispitivanje sistema, procedura i procesa i izvrši njihovo prilagođavanje ako je potrebno.

Izvršni direktori Banke odgovorni su za sprovođenje funkcije kontrole i nadgledanja procesa upravljanja rizicima Banke, za implementaciju i poštovanje akata usvojenih od strane Odbora direktora Banke.

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je da: definiše i predlaže na usvajanje Odboru direktora Strategiju upravljanja rizicima, politike, procedure i metodologije upravljanja rizicima; razvija modele i metodologije za identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika; identifikuje, mjeri, procjenjuje, prati i upravlja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

U sklopu Sektora upravljanja rizicima formirane su sljedeće organizacione službe zadužene za upravljanje, procjenu i mjerenje rizika:

- Služba rizika;
- Služba kreditne analize.

2.3. Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je za sistem izvještavanja na području upravljanja rizicima i kapitalom Banke.

Pored praćenja rizika i izvještavanja prema različitim korisnicima (spoljnim i internim), u Sektoru upravljanja rizicima se sprovodi utvrđivanje značajnosti i ocjenjivanje nivoa pojedinačnih rizika.

Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika, te uspostavljene odgovarajuće baze podataka.

Izvještavanje se vrši na mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj osnovi u skladu sa relevantnom regulativom.

Sistemi mjerenja rizika sastavni su dio politika i ostalih internih akata na području upravljanja rizicima, koji su usklađeni sa regulativom Centralne banke Crne Gore i dobrom bankarskom praksom.

2.4. Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika i strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika

Pored zakonskih i podzakonskih akata koje propisuje Centralna banka Crne Gore, područje upravljanja rizicima uređeno je i odgovarajućim internim aktima Banke.

Set dokumenata vezanih za strategiju upravljanja rizicima:

- Strategija upravljanja rizicima za period 2015-2018;
- Strategija poslovanja za period 2015-2018.

Set dokumenata vezanih za ICAAP:

- Postupak procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP);
- Politika kojom se definiše sklonost Banke ka preuzimanju rizika (apetit prema riziku);
- Katalog materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena u poslovanju.

Set dokumenata vezanih za upravljanje kreditnim rizikom:

- Politika upravljanja kreditnim rizikom;
- Procedura upravljanja kreditnim rizikom;
- Kreditna politika;
- Procedura za identifikovanje, evidentiranje i praćenje povezanih lica za namjene izračunavanja velikih izloženosti i lica povezanih sa Bankom;
- Procedura odobravanja kredita fizičkim licima;
- Procedura odobravanja plasmana pravnim licima;

- Metodologija utvrđivanja kreditne sposobnosti fizičkih lica;
- Metodologija utvrđivanja kreditne sposobnosti pravnih lica;
- Metodologija za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama;
- Katalog kolaterala (instrumenti obezbjeđenja);
- Strategija upravljanja nekvalitetnim kreditima za period 2016-2018;
- Operativni ciljevi postupanja sa nekvalitetnim kreditima za 2016. godinu;
- Smjernice kojima se propisuju vrste i tehnike ublažavanja kreditnog rizika;
- Smjernice za detaljnu kategorizaciju visokorizičnih izloženosti.

Rezidualni rizik:

- Metodologija obračuna potrebnog kapitala za rezidualni rizik

Rizik koncentracije:

- Metodologija obračuna internog kapitala za rizik koncentracije

Set dokumenata vezanih za upravljanje tržišnim rizicima:

- Politika upravljanja tržišnim rizicima
- Procedura upravljanja deviznim rizikom

Set dokumenata vezanih za upravljanje operativnim rizikom:

- Politika upravljanja operativnim rizikom;
- Procedura upravljanja operativnim rizikom;

Set dokumenata vezanih za upravljanje rizikom zemlje:

- Politika upravljanja rizikom zemlje;
- Procedura upravljanja rizikom zemlje.

Set dokumenata vezanih za upravljanje rizikom likvidnosti:

- Politika upravljanja rizikom likvidnosti;
- Procedura upravljanja rizikom likvidnosti;
- Plan za upravljanje rizikom likvidnosti u kriznim situacijama.

Set dokumenata vezanih za upravljanje rizikom kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke:

- Procedura za upravljanje rizikom kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke i metodologija obračuna internog kapitala.

3. Konsolidacija

U Zakonu o računovodstvu i reviziji Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 69/05 od 18.11.2005, "Sl. list Crne Gore", br. 80/08 od 26.12.2008, 32/11 od 01.07.2011) članom 3b definisano je da:

- Pravna lica koja imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) dužna su da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju konsolidovane finansijske iskaze, u skladu sa MRS.
- Konsolidovani finansijski iskazi su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica.

Kako Banka nije matično, a ni zavisno pravno lice, Banka svoje finansijske izvještaje sastavlja na individualnoj osnovi.

4. Sopstvena sredstva Banke

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list Crne Gore” br. 38/11 i 55/12) Sopstvena sredstva Banke čine:

- 1) osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala;
- 2) dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisione premije, isključujući emisione premije po osnovu kumulativnih prioriternih akcija;
- 3) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 3a) rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- 4) nerasporena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove;
- 5) iznos dobiti u tekućoj godini za koju su ispunjeni uslovi propisani Odlukom.

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala Banke su:

- 1) gubitak iz prethodnih godina;
- 2) gubitak iz tekuće godine;
- 3) nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- 4) nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 5) nerealizovani gubitak po osnovu vrjednosnog usklanjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- 6) pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
- 7) iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital:

- 1) nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- 2) naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioriternih akcija;
- 3) iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;

- 4) subordinisani dug;
- 5) hibridni instrumenti;
- 6) revalorizacije rezerve za nepokretnosti u vlasništvu banke.

Struktura sopstvenih sredstava Banke na dan 31.12.2015. je prikazana u narednoj tabeli.

IZVJEŠTAJ O SOPSTVENIM SREDSTVIMA BANKE

(000 €)

I/A	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	Pozicija	Iznos
1.	Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije	1	6.500
2.	Naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	2	
3.	Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)	3	
3.a	Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	3a	
4.	Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove	4	
5.	Dobit u tekućoj godini (ukoliko su ispunjeni uslovi iz čl 4 Odluke o adekvatnosti kapitala)	5	
6	Ukupno (pozicije 1+2+3+3a+4+5)	6	6.500
I/B	Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
1.	Gubitak iz prethodnih godina	7	
2.	Gubitak iz tekuće godine	8	921
3	Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	9	289
4	Nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući povlašćene kumulativne akcije	10	
5.	Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	11	
6.	Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	12	200
7	Iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke	13	
8	Ukupno (pozicije 7+ 8+9+10+11+12+13)	14	1.410
I/C	Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 6-14)	15	5.090
II/A	Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital		
1.	Nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija	16	
2	Naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	17	
3.	Iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive	18	
4	Subordinisani dug (za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke)	19	
5	Hibridni instrumenti (za koje su ispunjeni uslovi iz člana 7 Odluke)	20	
6	Revalorizacije rezerve	21	
7.	Ukupno (pozicije 16+17+18+19+20+21)	22	0
II/B	Odbitne stavke pri izračunu dopunskog kapitala		
1.	Stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije	23	
2.	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital	24	

3.	Ukupno (pozicije 23+24)	25	0
II/C	Dopunski kapital (dopunski elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 22-25)	26	0
II/D	Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva član 8 Odluke	27	0
III A	Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki	28	5.090
III/ B	Odbitne stavke od sopstvenih sredstava		
1.	Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	29	
2.	Ulaganje banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije	30	
3.	Direktna ili indirektna ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganja u subordinisani dug i hibridne instrumente koja nijesu obuhvaćena tačkom 2 ovog stava ukoliko prelazi 10% iznosa sop	31	
4	Direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% iznosa SSB, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	32	
5	Iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću koji prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	33	
6	Iznos ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u pravna lica koja se bave nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koji prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	34	
7	Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljene pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim licima koja	35	
8	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijedene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama iz Priloga 1 Odluke	36	
9	Iznos izloženosti po osnovu sekjuritizacijskih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojim se uređuje sekjuritizacija, utvrđen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.	37	
III/ C	Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava (pozicije 29+30+31+32+33+34+35+36+37)	38	0
IV	Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 38)	39	5.090
V	Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 38)	40	0
VI	Osnovni kapital po potrebi umanjen stav 3 člana 9 Odluke	41	5.090
VII	SOPSTVENA SREDSTVA (Osnovni kapital +Dopunski kapital) (V+VI)	42	5.090

5. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala

5.1. Sažet opis metodologija koje banka koristi za procjenu adekvatnosti internog kapitala banke i potrebni kapital za pokriće pojedinih vrsta rizika

Postupak procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) baziran je na ispunjavanju zahtjeva Centralne Banke Crne Gore, navedenih u Odluci o adekvatnosti kapitala („Sl.list Crne Gore”, br. 38/11 i 55/12), principima i smjernicama sadržanim u Prilogu 2 i Prilogu 3 ove Odluke kao i u skladu sa drugim relevantnim internim aktima Banke.

Cilj postupka za procjenu adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) je jasno određivanje i održavanje nivoa kapitala koji je dovoljan za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena, odnosno održavanje kapitala u skladu sa rizičnim profilom Banke i strateškim planom za održavanje kapitala Banke.

ICAAP predstavlja proces kojim se obezbjeđuje da Banka: 1) adekvatno identifikuje, mjeri, agregira, prati i kontroliše rizike kojima je Banka izložena; 2) održava adekvatan iznos kapitala u odnosu na rizični profil Banke; 3) uspostavlja stabilne sisteme za upravljanje rizikom i dalje ih razvija.

Sve rizike koje je preuzela u poslovanju, Banka dijeli na:

- Rizike koji su materijalno značajni, za koje je potrebno imati kapitalno pokriće;
- Rizike koji su materijalno značajni, za koje nije potrebno imati kapitalno pokriće;
- Rizike koji nijesu materijalno značajni.

Procjena materijalnosti rizika zasniva se na sledećim fazama:

- Identifikaciji rizika;
- Metodama mjerenja rizika;
- Upravljanje i kontrola rizika;
- Trenutni i budući indikatori materijalnosti rizika, kao i ukupna procjena materijalnosti rizika;
- Obuhvat rizika unutra ICCAP-a.

Metodologija koju Banka koristi za procjenu materijalnosti rizika definisana je Katalogom materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena u poslovanju. Sektor upravljanja rizicima je odgovoran za procjenu materijalnosti rizika.

Materijalnost samog rizika svrstana je u neku od sljedećih kategorija:

- Neznačajna (ako je izloženost riziku po veličini zanemarljiva);
- Niska (izloženost postoji, ali se ne smatra značajnom s obzirom na sveukupan iznos izloženosti rizicima i dostupni kapital. Na drugoj strani postoji dobar sistem upravljanja i kontrole);
- Srednja (izloženost riziku je značajna, ali s obzirom na dobar sistem upravljanja i kontrole, izloženost riziku se procjenjuje kao „srednja“);
- Visoka (sve vrste izloženosti koje troše većinu ekonomskog kapitala i koje su po svojoj prirodi najznačajnije s obzirom na poslovni model Banke).

Banka kontinuirano procjenjuje rizični profil i redovno revidira postupak interne procjene adekvatnosti kapitala istovremeno razvijajući metodologije procjene svih rizika kojima je izložena, kako bi sveobuhvatno upravljanje rizicima na nivou Banke bilo što efikasnije.

5.2. Metodologija obračuna potrebnog kapitala za kreditni rizik

Potreban kapital za kreditni rizik predstavlja rezultat koji se dobija dijeljenjem ukupne rizikom ponderisane aktive banke sa 10. Izračunavanje rizikom ponderisane aktive Banka vrši u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

Paralelno sa ovim pristupom, u cilju procjene dodatnog kapitala za pokriće ukupnog kreditnog rizika, Banka vrši stresno testiranje kreditnog rizika i izdvaja interni kapital u skladu sa rezultatima testa. Stresno testiranje kreditnog rizika ima za cilj da simuliranjem različitih promjena u kvalitetu aktive pokaže njihov uticaj na nivo regulatornih rezervacija, ispravki vrijednosti na stavke aktrive, uticaja na prihod, nedostajući kapital, a time i sopstvena sredstva Banke.

U skladu sa ICAAP-om, kao dio kreditnog rizika Banka vrši procjenu i mjerenje rezidualnog rizika – koji predstavlja rizik da primjenjene tehnike ublažavanja kreditnog rizika budu manje efikasne nego što se očekuje, odnosno da njihova primjena nedovoljno utiče na umanjenje rizika.

Banka analizira izloženost rezidualnom riziku na bazi stres testiranja i mjeri uticaj na rizikom ponderisanu aktivu na način da se rizikom ponderisana aktiva izračunava na bazi procijenjenog pada cijena nekretnina, odnosno da se ukupna vrijednost kolaterala koji se odnose na stambene i poslovne nekretnine, umanju za 10%.

5.3. Metodologija obračuna potrebnog kapitala za rizik koncentracije

Banka u skladu sa ICAAP-om, vrši procjenu i mjerenje rizika koncentracije. Banka sagledava, procjenjuje i mjeri potreban kapital za:

- Rizik koncentracije na strani kredita i
- Rizik koncentracije na strani depozita.

Banka koristi Herfindahl-Hirschman index (HHI) za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za rizik koncentracije.

5.4. Metodologija obračuna potrebnog kapitala za rizik likvidnosti

U skladu sa dobrom praksom, kako bi mogla uporediti ukupni ekonomski kapital sa kapacitetom (preuzimanja) rizika, Banka kapacitet rizika kao i interni kapital određuje samo u odnosu na one rizike koji su istovremeno procijenjeni kao materijalno značajni i kapitalno osjetljivi.

Kako rizik likvidnosti predstavlja tip rizika koji nije kapitalno relevantan i za koji Banka smatra da iako je materijalno značajan ne implicira kapitalnu zaštitu, Banka za taj rizik ne utvrđuje interni kapital, već

definiše niz smjernica, kriterijuma i procesa u cilju prihvatanja, izbjegavanja, ublažavanja i prenosa rizika.

Takođe, Planom za upravljanje rizikom likvidnosti u kriznim situacijama definišu se postupci i mjere za prevazilaženje mogućih problema u održavanju likvidnosti zbog nastanka vanrednih događaja

5.5. Mjerenje i procjenjivanje tržišnih rizika

Banka u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, izračunava potrebni kapital za tržišne rizike. Tržišni rizik kojem je Banka izložena u poslovanju jeste devizni rizik.

Za procjenu deviznog rizika Banka računa neto otvorenu deviznu poziciju za sve valute pojedinačno i na agregatnom nivou. Obračun potrebnog kapitala za devizni rizik vrši se na način što se izračuna ukupna otvorena devizna pozicija, koju dobijamo tako što se od ukupne duge devizne pozicije i ukupne kratke devizne pozicije uzme veća i sabere sa neto pozicijom u zlatu, a zatim iznos ukupne otvorene devizne pozicije pomnoži sa 10%. Banka nije izložena cjenovnom i robnom riziku.

Banka na kvartalnom nivou vrši stresno testiranje za devizni rizik. Rezultati stres scenarija predstavljaju osnov za obračun potrebnog internog kapitala

5.6. Mjerenje i procjena rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi

U cilju obračuna i mjerenja izloženosti Banke riziku kamatne stope u bankarskoj knjizi, Banka je u okviru Procedure upravljanja rizikom kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačke knjige detaljno definisala i propisala metodologiju obračuna izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi. Banka redovno vrši stresno testiranje rizika kamatne stope iz bankarske knjige. Banka testira uticaj promjene kamatnih stopa +300bp, +200bp, +100bp, -100bp, -200bp, -300bp na godišnji neto prihod od kamata (net interest income - NII).

Ukoliko Banka ocijeni rizik kamatne stope kao materijalno značajan, prilikom obračuna internog kapitala u procesu ICAAP-a Banka koristi rezultate stres testiranja primjenom kamatnog šoka na godišnji neto prihod od kamata.

5.7. Mjerenje i procjenjivanje rizika zemlje

Potrebni kapital za rizik zemlje utvrđuje se na način da se ukupna neto izloženost prema dužnicima iz zemalja klasifikovanih u određene rizične kategorije ponderiše odgovarajućim ponderima rizika, tako što se za nerizične zemlje koristi ponder 0%, zemlje niskog rizika 50%-100%, zemlje srednjeg rizika 150%-250%, zemlje visokog rizika - minimalno 300%. Ukupan zbir ponderisanih neto izloženosti za sve zemlje dužnika, podijeljen sa 10, predstavlja potreban kapital Banke za rizik zemlje.

Banka je procijenila rizik zemlje kao kapitalno osjetljiv i materijalno značajan. Banka kvartalno vrši stres testiranje rizika zemlje. Rezultati stres scenarija predstavljaju osnov za obračun potrebnog internog kapitala

5.8. Mjerenje i procjenjivanje operativnog rizika

Mjerenje operativnog rizika vrši se na osnovu alata koji su propisani Bazelskim sporazumom II. Identifikacija, mjerenje, monitoring i kontrola operativnog rizika bliže su definisani internim aktima, Politikom i Procedurom upravljanja operativnim rizikom.

Za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik Banka koristi jednostavni metod. Potrebni kapital za operativni rizik izračunava se tako što se osnovica za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik, pomnoži sa koeficijentom 0,15 i dobijeni iznos uveća za 25%. Osnovicu za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik predstavlja prosjek neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda za tri prethodne uzastopne poslovne godine.

S obzirom da Banka za obračun potrebnog kapitala za operativni rizik koristi jednostavni metod, koji je ujedno i najkonzervativniji, procjena je da dodatno izdvajanje kapitala po osnovu operativnog rizika nije potrebno.

5.9. Procjena internog kapitala

Rizični profil	Regulatorni zahtjevi za kapitalom	Dodatni kapital u skladu sa ICAAP-om	Ukupan kapital
STUB 1	3.085	269	3.354
Kreditni rizik	2.954	261	3.215
Operativni rizik	107		107
Tržišni rizik	24	8	32
STUB 2	0	1	1
Rizici koji nijesu u potpunosti obuhvaćeni Stubom 1			
Rezidualni rizik (CRM)		1	1
Rizik sekjuritizacije			0
Rizici iz Stuba 2	0	782	782
Rizik kamatne stope iz bankarske knjige		7	7
Rizik koncentracije		775	775
Ostali značajni rizici	5.019	556	5.575
Rizik likvidnosti			0
Strateški rizik			0
Reputacioni rizik			0
Ostali rizici (rizik zemlje)	5.019	556	5.575
Eksterni faktori			0
Ukupno	8.104	1.608	9.712

6. Kreditni rizik

6.1. Definicije dospjelih nenaplaćenih potraživanja i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju "C" ili niže)

Dospjela nenaplaćena potraživanja su sva potraživanja koja nisu naplaćena o roku dospjeća, bez obzira koliko je prošlo od tog roka.

Pod nekvalitetnim kreditom, u smislu Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", 22/12 i 55/12 i 57/13), smatra se kredit koji je banka primjenom kriterijuma za klasifikaciju aktive iz ove odluke, klasifikovala u klasifikacionu kategoriju „C“, „D“ i „E“:

- Kategorija C – "substandardna aktiva" – sa podkategorijama C1 i C2, u koju su klasifikovane stavke aktive za koje postoji velika vjerovatnoća gubitka zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njihovu otplatu;
- Kategorija D – "sumnjiva aktiva" u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednosti i izvršivost kolaterala, malo vjerovatna;
- Kategorija E – "gubitak", u koju se klasifikuju stavke aktive koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

6.2. Opis metoda usvojenih za utvrđivanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl.list Crne Gore”, br. 22/12 i 55/12 i 57/13) i internim aktima, Banka utvrđuje kriterijume za obračun obezvrjeđenja sredstava i rezervisanja za vanbilansne pozicije.

Banka vrši procjenu i obračun obezvrjeđenja finansijskih sredstava, najmanje jednom kvartalno.

Proces obezvrjeđenja u skladu sa MRS 39 obuhvata:

- Pojedinačnu procjenu materijalno značajnih potraživanja;
- Grupnu procjenu za potraživanja koja nisu pojedinačno značajna;
- Grupna procjena pojedinačno značajnih stavki za koje se procjena vrši na pojedinačnoj osnovi ali nisu pojedinačno obezvrjeđene.

Banka vrši identifikovanje stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki za koja će se vršiti obračun obezvrjeđenja.

Na pojedinačnoj osnovi (individualna procjena) vrši se identifikovanje za:

- Potraživanja koja se smatraju materijalno značajnim potraživanjima, ako se procijeni da je došlo do znatnog porasta kreditnog rizika ili do većeg stepena vjerovatnoće (izvjesnosti) da će odliv sredstava biti zahtjevan od potencijalnih dužnika;
- Potraživanja po kojima je dužnik banka ili neka druga finansijska institucija;
- Plasmane u hartije od vrijednosti, koje se ne kotiraju na zvaničnom tržištu (berzi) i hartije od vrijednosti koje se čuvaju do dospijeca, bez obzira na materijalnu značajnost.

Na grupnoj osnovi (kolektivna procjena) vrši se identifikovanje za:

- Potraživanja koja pripadaju grupi malih potraživanja;
- Potraživanja za koja je procjena prvo izvršena na pojedinačnoj osnovi, ali za koje pojedinačno nije utvrđeno obezvrjeđenje;
- Potraživanja koja nastaju po osnovu provizija iz platnog prometa i drugih potraživanja koja nemaju elemente za svođenje na sadašnju vrijednost (diskontovanje).

Shodno MRS 39, Banka prvo utvrđuje nivo značajnosti i odvojeno vrednuje finansijska sredstva koja su pojedinačno značajna. Banka koristi pristup zasnovan na klijentu. Po ovom pristupu, posmatra se ukupna izloženost prema klijentu, koja se upoređuje sa nivom materijalnosti na dan obračunavanja ispravki. Za pojedinačno značajna finansijska sredstva obezvrjeđenje se procjenjuje na pojedinačnoj osnovi.

Za pojedinačno materijalno značajno potraživanje smatra se potraživanje kod koga je ispunjeno jedan od 3 uslova:

- Ukupna izloženost prema jednom klijentu ili grupi povezanih lica prelazi nivo značajnosti za pojedinačnog klijenta. Banka je definisala iznos **iznad EUR 30.000** kao granicu iznad koje se izloženost smatra pojedinačno materijalno značajno potraživanje;
- Postojanje docnje po materijalno značajnim iznosima bez obzira da li su pojedinačno materijalno značajno potraživanja odnosno, kašnjenje u izmirivanju obaveza po kreditima duže od 90 dana, iznad utvrđenog praga materijalnosti u iznosu od EUR 200 za pravna lica i EUR 20 za fizička lica. Nematerijalni iznosi u kašnjenju ne smatraju se objektivnim dokazom obezvrjeđenja.
- Postoje drugi objektivni dokazi obezvrjeđenja koji ukazuju da je potraživanje pojedinačno značajno (osim docnje).

Objektivni dokazi obezvrjeđenja rezultat su jednog ili više događaja nastalih nakon inicijalnog priznavanja bilansnih potraživanja i gdje podaci ukazuju da postoji mjerljivo smanjenje budućih novčanih tokova gotovine bilansnog potraživanja.

Za sve plasmane date pravnim/fizičkim licima, ukoliko se utvrdi postojanje jednog ili više objektivnih dokaza obezvrjeđenja, vrši se procjena obezvrjeđenja na pojedinačnoj osnovi.

Iznos obezvrjeđenja u skladu sa MSFI računa se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstava i sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova diskontovanih ugovorenim efektivnom kamatnom stopom.

Obračun ispravki vrijednosti na grupnoj osnovi, Banka vrši u sljedećim slučajevima:

- Za plasmane kod kojih pojedinačnom procjenom nije utvrđeno kašnjenje u otplati duže od 90 dana za prag materijalnosti iznad EUR 200 za pravna lica i EUR 20 za fizička lica;
- Za plasmane koji nijesu pojedinačno značajni (pripadaju portfoliju malih kredita);
- Za plasmane koji su pojedinačno značajni (veći od EUR 30.000) ali za koje prilikom procjene obezvrjeđenja na pojedinačnoj osnovi nijesu utvrđeni objektivni dokazi obezvrjeđenja (nema razlike između knjigovodstvene vrijednosti plasmana i sadašnje vrijednosti tokova gotovine iz otplate na osnovu ugovorom definisane obaveze ili ostvarive vrijednosti kolaterala).

Za grupnu procjenu, MSFI zahtijeva da finansijska sredstva budu podjeljena u grupe (portfolija) sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika. U skladu sa internom metodologijom Banka koristi model koji se zasniva na procjenama vjerovatnoće neizvršenja, pa se razlikuje: obezvrjeđenje prije nastanka gubitka (primjenjuje se za sva kašnjenja do 30 dana, i ispravke se obračunavaju za klijente, bez, odnosno prije pojave bilo kakvog gubitka), obezvrjeđenje prije default-a i obezvrjeđenje poslije default-a (za sva kašnjenja više od 90 dana).

6.3. Ukupan iznos izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti

Neto izloženost na 31.12.2015. po kategorijama

(u 000 EUR)

R.br.	Kategorija	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost	Prosječna neto izloženost u 2015.
1	Banke, rezidenti	3	0	3	2
2	Banke, nerezidenti	17.447	0	17.447	8.472
3	Privredna društva u privatnom vlasništvu	16.395	17	16.378	8.644
4	Privredna društva - nerezidenti	2.500	10	2.490	277
5	Fizička lica, rezidenti	544	6	538	202
I	Ukupno	36.889	33	36.856	17.596
II	Kamatna potraživanja i ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja			144	62
III	Vremenska razgraničenja kamata i naknada i ispravka vrijednosti			-98	-46
IV	UKUPNO			36.902	17.611

*Neto izloženost - razlika bruto izloženosti i ispravke vrijednosti

*Ukupna neto izloženost - jednaka sumi pozicija 2. i 3. iz BS (Kredit i potraživanja od banaka i Kredit i potraživanja od klijenata)

6.4. Podjela izloženosti po geografskim područjima, razvrstanih na značajna područja prema značajnim kategorijama izloženosti banke (regioni, opštine i sl.), a po potrebi i detaljnije razrađenih

Neto izloženost na 31.12.2015. po geografskim područjima (u 000 EUR)

R.br.	Kategorija	Crna Gora*	Evropska Unija	Ostale zemlje	Neto izloženost
1	Banke, rezidenti	3			3
2	Banke, nerezidenti		1.217	16.230	17.447
3	Privredna društva u privatnom vlasništvu	16.378			16.378
4	Privredna društva - nerezidenti		1.500	990	2.490
5	Fizička lica, rezidenti	538			538
I	Ukupno	16.919	2.717	17.220	36.856
II	Kamatna potraživanja i ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja				144
III	Vremenska razgraničenja kamata i naknada i ispravka vrijednosti				-98
IV	UKUPNO	16.919	2.717	17.220	36.902

*Neto izloženost na 31.12.2015. po regionima i opštinama u Crnoj Gori (u 000 EUR)

Region	Opština	Neto izloženost po opštinama	Neto izloženost po regionima
Centar	Podgorica	1.937	16.059
	Nikšić	14.122	
Jug	Kotor	860	860
Ukupno		16.919	

6.5. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti ili tipovima drugih ugovornih strana, razvrstana na kategorije izloženosti, a po potrebi i detaljnije razrađenih

Neto izloženost na 31.12.2015. prema vrsti djelatnosti (u 000 EUR)

R.br.	Djelatnost	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost
I	Pravna lica - rezidenti	16.398	17	16.381
1	Građevinarstvo	1.660	9	1.651
2	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	400	6	394
3	Saobraćaj i skladištenje	14.122	0	14.122
4	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	3	0	3
5	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	93	0	93
6	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	120	2	118
II	Fizička lica - rezidenti	544	6	538
III	Nerezidenti	19.947	10	19.937

IV	Ukupno (I+II+III)	36.889	33	36.856
V	Kamatna potraživanja i ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja			144
VI	Vremenska razgraničenja kamata i naknada i ispravka vrijednosti			-98
VII	UKUPNO	36.889	33	36.902

6.6. Podjela svih izloženosti prema preostalom dospjeću, razvrstanih prema kategorijama izloženosti, a po potrebi i detaljnije razrađenih

Bruto izloženost na 31.12.2015 prema preostalom dospjeću

(u 000 EUR)

Vrsta bruto izloženosti	do 1 godine	od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	ukupno
Banke, rezidenti	3	0	0	3
Banke, nerezidenti	12.947	4.500	0	17.447
Privredna društva u privatnom vlasništvu	14.295	1.344	756	16.395
Privredna društva - nerezidenti	182	818	1.500	2.500
Fizička lica, rezidenti	127	252	164	543
Ukupno	27.553	6.914	2.421	36.888

Neto izloženost na 31.12.2015. prema inicijalnom dospjeću

(u 000 EUR)

R.br.	Kategorija	Depoziti po vidjenju	Do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Neto izloženost
1	Banke, rezidenti	3	0	0	0	0	3
2	Banke, nerezidenti	12.947	0	0	4.500	0	17.447
3	Privredna društva u privatnom vlasništvu	0	0	14.122	954	1.302	16.378
4	Privredna društva - nerezidenti	0	0	0	990	1.500	2.490
5	Fizička lica, rezidenti	0	0	23	56	459	538
I	Ukupno	12.950	0	14.145	6.500	3.261	36.856
II	Kamatna potraživanja i ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja	42	0	94	6	2	144
III	Vremenska razgraničenja kamata i naknada i ispravka vrijednosti	0	0	-52	-19	-27	-98
IV	UKUPNO	12.992	0	14.187	6.487	3.236	36.902

6.7. Iznosi za sve vrste djelatnosti koje banka odredi kao materijalno značajne, ili za sve tipove druge ugovorne strane koje banka odredi kao materijalno značajne – stanje nekvalitetne aktive i obračunatih rezervacija / ispravki vrijednosti

Stanje nekvalitetne aktive i obračunatih rezervacija / ispravki vrijednosti (u 000 EUR)

R.br.	Djelatnost	Stanje nekvalitetne aktive - bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost
1	Građevinarstvo	860	0	860

6.8. Iznosi nekvalitetne aktive i dospjelih nenaplaćenih potraživanja, posebno iskazane, podijeljene na značajna geografska područja, uključujući, ako je to moguće, rezervacije/ispravke vrijednosti za svako geografsko područje

Iznosi nekvalitetne aktive i dospjelih nenaplaćenih potraživanja (u 000 EUR)

R.br.	Region	Neodospjela bruto izloženost	Dospjela nenaplaćena bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost
1	Jug	850	10	0	860

6.9. Promjene u rezervacijama/ispravkama vrijednosti i rezervacija/ispravki vrijednosti za nekvalitetnu aktivu

Banka u toku 2015. godine nije imala izdvajanje ispravki po osnovu nekvalitetne aktive. Iznos rezervacija za kreditne gubitke na kraju 2015. godine iznosio je EUR 172 hilj.

7. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti

Banka u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala izračunava potrebni kapital za kreditni rizik primjenom standardizovanog metoda.

U skladu sa Zakonom o bankama ("Sl. list Crne Gore", br. 17/08, 44/10, 40/11) i Odluci o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore („Sl.list Crne Gore”, br. 64/12), Banka priprema i dostavlja izvještaje o potrebnom kapitalu za kreditni rizik (obrasci PBA i PVB).

U nastavku su pomenuti izvještaji dati u izvornoj formi.

Obrazac PBA - Izvještaj o ponderisanoj bilansnoj aktivi na 31.12.2015.

Naziv potraživanja		Bruto izloženosti	Rezervacije (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrij.)	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisani iznos izlož.	Pozicija
		1	2	3=1-2	4	5
Ponder 0%						
1	Izloženost prema Evropskoj centralnoj banci			0	0	1
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	2
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 0 i 1			0	0	3
4	Izloženost prema centralnoj vladi u Crnoj Gori i CBCG	3.388		3.388	0	4
5	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama (član 25 Odluke o adekvatnosti kapitala) - u daljem tekstu: Odluka			0	0	5
6	Izloženost prema međunarodnim organizacijama (član 26 Odluke)			0	0	6
7	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	11.848		11.848	0	7
8	Zlatne poluge koje se nalaze u trezoru banke ili su deponovane na drugom mjestu kao obezbjeđenje za obaveze banke			0	0	8
9	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% (član 102 stav 1, član 103 tačka 1, član 104 Odluke)	14.405		14.405	0	9
10	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	10
Ponder 10%						
1	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 1			0	0	11
2	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 10% (član 102 stav 2, član 103 tačka 2 Odluke)			0	0	12
Ponder 20%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	13
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	14

3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	15
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1,2 ili 3	1.220		1.220	244	16
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca (ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)			0	0	17
6	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 2			0	0	18
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1			0	0	19
8	Kratkoročne izloženosti prema institucijama i privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1 (član 51 Odluke)			0	0	20
9	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1 (član 52 Odluke)			0	0	21
10	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 1 (član 154 Odluke)			0	0	22
11	Gotovina na putu			0	0	23
12	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 20%			0	0	24
13	Dio izloženosti koji je pokriven priznom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 20% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	25
Ponder 35%						
1	Izloženosti obezbijedene stambenim nepokretnostima za koje su ispunjeni uslovi iz člana 37 Odluke	35	1	34	12	26
2	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet stambena nepokretnost ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 37 stav 2 Odluke			0	0	27
Ponder 50%						

1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	28
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3			0	0	29
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 ili 3			0	0	30
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5			0	0	31
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca (ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)			0	0	32
6	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2			0	0	33
7	Izloženosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 1 Odluke)	1.560	4	1.556	778	34
8	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	35
9	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijedeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke, za koje su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 4			0	0	36
10	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 3			0	0	37
11	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)			0	0	38

1 2	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)				0	0	39
1 3	Izloženosti koje su u potpunosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom nad poslovnim nepokretnostima na teritoriji zemalja članica EU (dijelu izloženosti utvrđenom u skladu sa članom 39 Odluke)				0	0	40
1 4	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 52 Odluke)				0	0	41
1 5	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 154 Odluke)				0	0	42
1 6	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 50%				0	0	43
1 7	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 50% u skladu sa članom 119 Odluke				0	0	44
Ponder 75%							
1	Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima (ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 34 Odluke)				0	0	45
Ponder 100%							
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5				0	0	46
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5 i 6				0	0	47
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, za koje banka ne koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije ili izvozne kreditne agencije				0	0	48
4	Izloženost prema javnim državnim tijelima iz člana 24 stav 2 Odluke				0	0	49
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5				0	0	50
6	Učešće banke u kapitalu ili ulaganje u druge elemente sopstvenih sredstava druge kreditne institucije ukoliko ne predstavlja odbitnu stavku sopstvenih sredstava (član 31 Odluke)				0	0	51

7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4			0	0	52
8	Izloženost prema privrednim društvima za koje ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije pod uslovima iz člana 32 stav 2 Odluke			0	0	53
9	Izloženosti obezbijedene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 2 Odluke)			0	0	54
10	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke			0	0	55
11	Ostale izloženosti obezbijedene nepokretnostima (koje ne ispunjavaju uslove za razvrstavanje u neku od kategorija iz člana 35, stava 1, tačka 1 i 2)	1.931	191	1.740	1.740	56
12	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijedeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezerve za potencijalne kreditne gubitke prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti			0	0	57
13	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijedeni nepokretnostima iz člana 35 stav1 tačka 1i 2Odluke umanjnim za rezervacije za potencijalne gubitke(član 42 stav 3 Odluke)			0	0	58
14	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 4			0	0	59
15	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	60
16	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)			0	0	61
17	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4 (član 52 Odluke)			0	0	62
18	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije (član 52 stav1 tačka 2 Odluke)			0	0	63
19	učešće u kapitalu drugih pravnih lica pravnih lica i ostalim kapitalnim ulaganjima, isključujući ulaganja koja predstavljaju odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke(član 58 Odluke)			0	0	64
20	Materijalna imovina (zemljište, zgrade, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalnu imovinu u pripremi (Član 62 Odluke)	363		363	363	65
21	Izloženosti za koje drugim odredbama ove odluke nije propisan način primjene pondera rizika član 63 Odluke)	1.577	30	1.547	1.547	66
22	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 3(član 154 Odluke)			0	0	67
23	Dio izloženosti koji je obezbijeden do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 100%			0	0	68

24	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 100% u skladu sa članom 119 Odluke			0	0	69
Ponder 150%						
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	70
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 7			0	0	71
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	72
4	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	73
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			0	0	74
6	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospjeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6	16.230		16.230	24.345	75
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6			0	0	76
8	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezervacije za potencijalne kreditne gubitke ne prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti			0	0	77
9	Visokorizične izloženosti u skladu sa članom 43 i 44 Odluke			0	0	78
10	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5, ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	79
11	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5, ili 6 (član 51 Odluke)			0	0	80

1 2	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6 (član 52 Odluke)			0	0	81
1 3	Izloženosti po osnovu ulaganaja u otvorene investicione fondove povezanih sa visokim rizikom (član 52, stav 2 Odluke)			0	0	82
Ponder 350%						
1	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 (član 154 Odluke)			0	0	83
UKUPNO PONDERISANA BILANSNA						
AKTIVA		52.557	226	52.331	29.029	84

Obrazac PVB - Izvještaj o ponderisanim vanbilansnim stavkama na 31.12.2015.

R. br.	Vrsta vanbilansnih stavki	Bruto izloženost						Rezervacije (veći iznos ili obracunate rezervacije ili rezerve za vanbilans)							
		0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%
Nizak rizik					1						2				
1.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (ugovori o kreditu, kupovini hartija od vrijednosti, izdavanju garancija ili akcept) koji se mogu bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez prethodnog obavještanja, ili daju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika kredita														
2.	Besuslovno opozive kreditne linije odobrene stanovništvu (kreditne kartice, prekoračenja na računu) za koje ugovoreni uslovi dozvoljavaju banci da ih u potpunosti opozove (bezuslovno opozive kreditne linije)														
3.	Izloženosti koje su predmet materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0%	61.737													
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 0%		61.737	0	0	0	0	0	0							
Srednje nizak rizik															
1.	Dokumentarni akreditivi kod kojih isporuka ima ulogu kolaterala i drugi instrumenti za koje postoji mogućnost potpunog namirenja iz kolaterala														
2.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani s originalnim rokom dospjeća do jedne godine, koji ne mogu biti bezuslovno opozvani u bilo koje vrijeme bez prethodnog obavještanja kao i neiskorišćeni kreditni aranžmani koji ne pružaju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika							3							
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 20%		0	0	0	0	0	3	0							
Srednji rizik															
1.	Izdati i potvrđeni dokumentarni akreditivi (koji ne predstavljaju stavku srednje niskog rizika)														
2.	Jemstva i garancije (uključujući činidbene garancije, garancije za dobro izvršenje posla, carinske garancije i garancije za izmirenje poreza) i garancije koje nemaju svojstvo kreditnih supstituta														
3.	Neopozivi stand-by akreditivi koji nemaju svojstvo kreditnih supstituta														
4.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (kupovina HOV, izdavanje garancija ili akcepta) sa originalnim rokom dospjeća dužim od jedne godine														
5.	Aranžmani u vezi s izdavanjem kratkoročnih obveznica (NIFs) i obnovljivi aranžmani pokroviteljstva nad izdavanjem srednjoročnih obveznica (RUFs)														
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 50%		0	0	0	0	0	0	0							
Visoki rizik															
1.	Garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta														
2.	Akcepti														
3.	Indosirane mjenice koje ne glase na drugu banku														
4.	Transakcije sa pravom na regres														
5.	Neopozivi stand-by akreditivi koji imaju svojstvo kreditnih supstituta														
6.	Imovina kupljena na osnovu ugovora o direktnoj terminskoj kupovini														
7.	Ugovori o terminskim depozitima														
8.	Neplaćeni dio djelimično uplaćenih akcija i hartija od vrijednosti														
9.	Ugovori o prodaji i reotkupu imovine														
10.	Ostale rizične vanbilansne obaveze							529						14	
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 100%		0	0	0	0	0	529	0							
UKUPAN IZNOS PONDERISANIH VANBILANSNIH STAVKI		61.737	0	0	0	0	532	0							

Iznos izloženosti							Faktor	Iznos izloženosti nakon primjene faktora konverzije							Iznos nakon primjene odgovarajućih pondera rizika						UKUPNO	Pozicija		
0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	konverzije	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%			
			3=1-2								5=3*4				6= 5*pojedinačni ponderi						7=ukupno 6			
0	0	0	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
61.737	0	0	0	0	0	0	0%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
																							0	4
0	0	0	0	0	0	0	20%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
0	0	0	0	0	3	0	20%	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	6
																							1	7
0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11
0	0	0	0	0	0	0	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12
																							0	13
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21
0	0	0	0	0	0	0	100%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22
0	0	0	0	0	515	0	100%	0	0	0	0	0	515	0	0	0	0	0	0	0	515	0	515	23
																							515	24
																							516	25

8. Rizik druge ugovorne strane

Rizik druge ugovorne strane kao podkategorija kreditnog rizika je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakcijama prije konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije, odnosno izmirenja novčanih tokova po osnovu duge pozicije Banke u sljedećim instrumentima: finansijski derivati, kreditni derivati (iz Knjige trgovanja), repo i reverse repo transakcije, transakcije davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrijednosti ili robe, transakcija kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti, transakcija sa dugim rokom izmirenja.

Kako se Banka ne bavi navedenim poslovima, u 2015. Banka nije bila izložena riziku druge ugovorne strane, pa u tom smislu nema obavezu objelodanjivanja podataka.

9. Operativni rizik

Operativni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka u poslovanju Banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan Banke za obavljanje određenih poslova za Banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti Banku gubitku, uključujući i pravni rizik.

Identifikacija, mjerenje, monitoring i kontrola operativnog rizika bliže su definisani internim aktima, Politikom i Procedurom upravljanja operativnim rizikom.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala ("Sl.list Crne Gore", br. 38/11 i 55/12) za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik Banka koristi jednostavni metod. Potrebni kapital za operativni rizik izračunava se tako što se osnovica za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik, pomnoži sa koeficijentom 0,15 i dobijeni iznos uveća za 25%. Osnovicu za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik predstavlja prosjek neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda za tri prethodne uzastopne poslovne godine.

10. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Banka nema trajnih ulaganja u kapital drugih pravnih lica, pa stoga ne objavljuje informacije o takvim izloženostima.

11. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige

Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi predstavlja rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neusklađenosti imovine i obveza po pojedinoj vrsti kamatnih stopa (fiksna,

varijabilna i administrativna), neusklađenosti ročnosti i rizika opcije (prijevremenog povlačenja depozita i prijevremene otplate kredita).

Procedurom upravljanja rizikom kamatne stope iz netrgovačkih aktivnosti Banka je definisala ovlašćenja i odgovornosti u procesu upravljanja rizikom kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti, postupak za identifikovanje, mjerenje, praćenje i kontrolisanje rizika kamatne stope i način izvještavanja Odbora direktora i Izvršnog menadžmenta Banke o izloženosti riziku kamatne stope, u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke ("Sl.list Crne Gore", br. 60/08).

Banka je uspostavila sistem mjerenja rizika kamatnih stopa na bazi kojeg se mogu procijeniti efekti promjene kamatnih stopa na finansijski rezultat i ekonomsku vrijednost Banke.

Mjerenje, izračunavanje i utvrđivanje rizika kamatne stope se vrši u Sektoru upravljanja rizicima.

U Banci se koriste sljedeće tehnike i modeli za mjerenje rizika kamatne stope:

- GAP analiza;
- Model simulacije neto prihoda;
- Model mjerenja uticaja rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige na bazi standardizovanog kamatnog šoka;
- Stres testovi.

Banka redovno vrši stresno testiranje rizika kamatne stope iz bankarske knjige. Uticaj na godišnji neto prihod od kamata (net interest income - NII) za pojedinačan GAP se dobija na osnovu formule:

Uticaj na godišnji NII = (periodični GAP)*(vremenski period gap-a (god))*(promjena kamatne stope u baznim poenima)

S obzirom na ročnu usklađenost kamatonosne aktive i pasive, odnosno uglavnom pozitivne periodične GAP-ove do jedne godine, Banka će imati negativan uticaj na godišnji neto prihod od kamata u slučaju smanjenja kamatnih stopa.

Analiza osjetljivosti bilansa uspjeha na promjene u kamatnim stopama za 31.12.2015. godine je prikazana u sljedećoj tabeli:

Uvećanje kamatnih stopa	Uticaj na bilans uspjeha u 000 EUR	Smanjenje kamatnih stopa	Uticaj na bilans uspjeha u EUR
+100 bp	102	-100 bp	(102)

12. Sekjuritizacija

Banka trenutno ne obavlja poslove sekjuritizacije, pa stoga ne objavljuje informacije o takvim izloženostima.

13. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Banka u poslovanju primjenjuje tehnike ublažavanja kreditnog rizika, koje obuhvataju instrumente **materijalne i nematerijalne kreditne zaštite**.

U cilju smanjenja kreditnog rizika identifikovanog prilikom odobravanja plasmana ili rizika koji može nastupiti u toku otplate kredita, Banka je svojim unutrašnjim aktima, Strategijom upravljanja rizicima, Kreditnom politikom, Politikom i Procedurom upravljanja kreditnim rizikom, Katalogom kolaterala Banke, definisala vrste instrumenata obezbjeđenja koje Banka primjenjuje kao tehniku ublažavanja kreditnog rizika.

Instrumenti materijalne kreditne zaštite koje Banka primjenjuje su sredstva obezbjeđenja u obliku finansijske imovine, koja je dovoljno likvidna a vrijednost imovine je stabilna tokom vremena i pruža dovoljnu sigurnost tokom vremena po pitanju postignutog nivoa kreditne zaštite. Odnose se prvenstveno na deponovanu gotovinu primljenu od pravnih i fizičkih lica i ostale instrumente materijalne kreditne zaštite, polise životnog osiguranja i dr.

Instrumenti nematerijalne kreditne zaštite koji Banka primjenjuje za ublažavanje kreditnog rizika jesu garancije i kontragarancije. Banka priznaje garancije kao instrument nematerijalne kreditne zaštite samo ukoliko je strana koja pruža zaštitu dovoljno pouzdana, pod uslovom da je ugovor o zaštiti sprovodiv u svim pravnim sistemima u kojima Banka posluje i pruža odgovarajuću sigurnost po pitanju nivoa postignute kreditne zaštite.